

Medal im. Profesora Tadeusza Vetulaniego

Tadeusz Vetulani (1897-1952), zasłużony profesor Uniwersytetu Poznańskiego, kierownik Zakładu Hodowli Szczegółowej Zwierząt, prekursor ochrony zachowawczej zwierząt hodowlanych.

Z Jego inicjatywy, w 1936 roku, założono Zwierzyniec Koników Polskich typu Tarpana Leśnego w Puszczy Białowieskiej. Zapoczątkowało to prace hodowlane nad restytucją tarpana leśnego w warunkach rezerwatowych. Opublikował szereg prac naukowych na temat konika polskiego, wprowadzając określenie „konik polski” do literatury hipologicznej. Przyjęta została również jego hipoteza, zakładająca, że konik polski wywodzi się od odrębnej formy zoologicznej dzikiego konia.

W 2002 roku, w 50. rocznicę śmierci Profesora Tadeusza Vetulaniego, Rada Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego (obecnie Uniwersytetu Przyrodniczego) w Poznaniu podjęła inicjatywę wyróżnienia medalem Jego imienia naukowców i praktyków szczególnie zasłużonych w działaniach na rzecz bioróżnorodności zwierząt gospodarskich.

Wnioski o nadanie medalu mogą zgłaszać Rady Wydziałów wyższych uczelni realizujących kierunek kształcenia Zootechnika, Rada Instytutu Zootechniki w Balicach k. Krakowa, Rada Instytutu Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN w Jastrzębcu oraz Polskie Towarzystwo Zootechniczne im. Michała Oczapowskiego. Wnioski rozpatruje Kapituła pod przewodnictwem Dziekana Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. Wiceprzewodniczącym Kapituły jest prof. dr hab. Zygmunt Vetulani, syn Profesora Tadeusza Vetulaniego, pracownik naukowy Uniwersytetu im Adama Mickiewicza w Poznaniu. Członkami zwyczajnymi Kapituły są kierownicy katedr „hodowlanych” Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt UP w Poznaniu: Katedry Hodowli Bydła i Produkcji Mleka, Katedry Hodowli i Produkcji Trzody Chlewniej, Katedry Hodowli i Użytkowania Drobiu, Katedry Hodowli Małych Ssaków i Surowców Zwierzęcych oraz Zakładu Hodowli Koni. Członkami honorowymi Kapituły są wszyscy dotychczasowi laureaci medalu.

Medalem im. Profesora Tadeusza Vetulaniego zostali uhonorowani:

- Prof. dr hab. *dr h.c.* Adam Mazanowski (2002 rok) za opracowanie i wdrożenie metod utrzymania oraz oceny cech w stadach rezerwy genetycznej drobiu wodnego oraz utworzenie unikatowej kolekcji ginących ras i odmian gęsi i kaczek;

- Prof. dr hab. *dr h.c.* Ewald Sasimowski (2002 rok) za nadzór naukowy i działalność naukowo-badawczą nad grupą koników polskich utrzymywanych w Roztoczańskim Parku Narodowym oraz realizację idei zachowania ginącej subpopulacji koni biłgorajskich;

- Prof. dr hab. Jędrzej Krupiński (2007 rok) za znaczący wkład w opracowanie podstaw skutecznego systemu ochrony bioróżnorodności zwierząt gospodarskich w Polsce, m.in. utworzenie Krajowego Ośrodka Koordynacyjnego ds. Zasobów Genetycznych Zwierząt przy Instytucie Zootechniki w Krakowie; ponadto za wkład w ochronę zasobów genetycznych ginących ras owiec i kóz, m.in. kozy karpackiej, barwnej odmiany merynosa polskiego i merynosa polskiego w pierwotnym typie;

Fot. Medal im. Profesora Tadeusza Vetulaniego, przyznawany przez Kapitułę przy Wydziale Hodowli i Biologii Zwierząt UP w Poznaniu naukowcom i praktykom szczególnie zasłużonym w działaniach na rzecz bioróżnorodności zwierząt gospodarskich (fot. R. Mikula)

- Prof. dr hab. Zygmunt Litwińczuk (2007 rok) za zasługi w ratowaniu od zagłady bydła rasy białogrzbieter, w tym opracowanie programu ochrony i organizację „hodowli matecznej” tej rasy bydła;

- Prof. dr hab. *dr h.c.* Andrzej Faruga (2007 rok) za dokonania na polu hodowli zachowawczej drobiu, w szczególności rodzimych ras gęsi: pomorskich, zatorskich i biłgorajskich oraz za liczne opracowania naukowe wskazujące na możliwość wykorzystania w pracy hodowlanej ras drobiu zagrożonych wymarciem, a także walorów produktów od nich pozyskiwanych.

W 2011 roku laureatami medalu im. Tadeusza Vetulaniego zostali:

- Dr hab. Elżbieta Martyniuk, prof. nadzw., za całokształt działalności na polu ochrony zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich, a w szczególności za: prace nad krajową strate-

gią ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej oraz współudział w opracowywaniu Raportów Krajowych z wdrażania w Polsce Konwencji o różnorodności biologicznej; wkład w organizację Krajowego Ośrodka Koordynacyjnego ds. Zasobów Genetycznych Zwierząt; opracowanie Krajowego Raportu o Stanie Zasobów Genetycznych Zwierząt (FAO); aktywny udział w Międzypaństwowej Grupie Roboczej FAO ds. Zasobów Genetycznych Zwierząt Gospodarskich oraz Komisji FAO ds. Zasobów Genetycznych dla Wyżywienia i Rolnictwa (CGRFA).

- Prof. dr hab. Roman Niżnikowski za dokonania na rzecz bioróżnorodności i ochrony genetycznej ginących krajowych ras owiec, a w szczególności za: długoletnią pracę nad zachowaniem, a następnie odtworzeniem wzorca i restytucją wrzosówki polskiej; dokonania w zakresie ochrony zachowawczej owcy żelaźniańskiej i corriedale; udział w opracowaniu i wdrażaniu na terenie całego kraju programu hodowli zachowawczej merynosa polskiego starego typu.

- Prof. dr hab. Zbigniew Jaworski za długoletnią działalność naukowo-badawczą nad populacją koników polskich, opracowanie „Programu ochrony zasobów genetycznych koni rasy konik polski” oraz praktyczne dokonania w zakresie hodowli zachowawczej tej rasy koni.

Tegoroczna uroczystość wręczenia medalu odbędzie się 13. września 2011 r. w Kolegium im. Runego Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, podczas obchodów jubileuszu 60-lecia Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt.

Jacek Wójtowski
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu